

Onderwerp Stand van zaken continuering en uitbreiding sociaal-emotionele
ondersteuning aardbevingen
ter informatie
Steller I. Dijkstra

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 80 25 Bijlage(n) 0 Ons kenmerk 31500-2022
Datum 2-2-2022 Uw brief van Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

De inzet van sociaal-emotionele ondersteuning gerelateerd aan aardbevingen heeft de afgelopen drie en een half jaar meerwaarde gehad voor inwoners van de aardbevingsgemeenten. Er ligt inmiddels een stevige basis van ondersteuning binnen de bestaande welzijnsstructuren. Op 15 september 2021 is de gemeenteraad tijdens een werkbezoek aan de aardbevingscoaches in het gebied Ten Boer bijgepraat over deze vorm van ondersteuning. De duurzaamheid en stabiliteit van de sociaal-emotionele ondersteuning zijn noodzakelijk en vraagt om beleid van de lange adem.

Het versterkingsoverleg Groningen (VOG) heeft daarom op 16 maart 2021 besloten om een budget van 10 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de ‘special’ sociaal en gezondheid voor de jaren 2021 t/m 2025. Deze middelen dienden verdeeld te worden over de vijf aardbevingsgemeenten. De bestuurlijke tafel sociaal en gezondheid heeft vervolgens besloten over de verdeling van deze middelen.

De aardbevingsgemeenten kunnen deze middelen flexibel inzetten afhankelijk van de vraag en behoefte binnen de verschillende gemeenten. De gemeente Groningen kan zodoende de huidige sociaal-emotionele ondersteuning gerelateerd aan aardbevingen in de gemeente Groningen de komende vier jaren continueren en uitbreiden. Middels deze brief wil het college de raad informeren over het plan van aanpak hoe de sociaal-emotionele ondersteuning in de gemeente Groningen vervolg krijgt in 2022.

Signalen en behoeften gemeente Groningen

De kern van het plan van aanpak voor de sociaal-emotionele ondersteuning gerelateerd aan aardbevingen in de gemeente Groningen is dat de beschikbare middelen gebruikt worden om er kansen voor specifiek het gebied Ten Boer mee te creëren. Op deze manier kunnen gedupeerde inwoners bijgestaan worden in hun eigen huidige situatie. Het plan van de gemeente Groningen is erop gericht dat inwoners het verleden kunnen

Volgvel 1

loslaten, zich senang voelen in het heden en een gevoel van erkenning en veiligheid krijgen voor de toekomst.

De komende jaren zal de versterking in de verschillende dorpen en wijken in de gemeente Groningen steeds meer vorm gaan krijgen. Dit betekent dat inwoners letterlijk hun dorp of buurt flink gaan zien veranderen. Er gaat veel sloop en renovatie plaatvinden, waardoor veel inwoners gedurende ruime tijd in een bouwput komen te wonen en leven. Ook zullen er veel inwoners tijdelijk in een ander deel van hun dorp in een wisselwoning gaan wonen. Dit geheel zet de leefbaarheid van de dorpen en de gemeenschappen extra onder druk. Om inwoners door deze periode heen te helpen en de sociale basis en structuren in dorpen overeind te houden, is het belangrijk om de huidige inzet van sociaal-emotionele ondersteuning te continueren en uit te breiden.

Het plan van aanpak voor de gemeente Groningen bestaat uit de volgende drie onderdelen gebaseerd op signalen uit de praktijk:

1. Continuering en uitbreiding inzet aardbevingscoach en opbouwwerker

In het gebied Ten Boer zijn momenteel één aardbevingscoach en één opbouwwerker aardbevingen werkzaam voor de welzijnssteuning van individuele inwoners en groepen inwoners in het aardbevingsgebied. De inzet van deze twee ondersteuners is aanvullend op die van de dorpscoaches binnen de bestaande welzijnsstructuur in het gebied Ten Boer. De onafhankelijke aardbevingscoach en opbouwwerker zijn bekend als continue factor in het aardbevings-, sociale en medische netwerk voor verwijzingen en werken daarnaast outreachend.

De aardbevingscoach biedt naar aanleiding van aardbevingsproblematiek ten eerste praktische en mediërende ondersteuning voor inwoners. De aardbevingscoach staat inwoners bij hoe om te gaan met administratieve ballast bij afhandeling van formulieren, procedures, en claimmogelijkheden. Ten tweede, biedt de coach welzijnssteuning voor het behouden en versterken van veerkracht van inwoners bij verlies van controle door middel van een luisterend oor, doorvragen en focus op grip op eigen regie in de eigen omgeving.

De duurzaamheid en stabiliteit van de inzet van de aardbevingscoach en opbouwwerker zijn noodzakelijk. Zij zijn een vast en bekend gezicht voor inwoners. Voor het vervolg van de sociaal-emotionele ondersteuning wil de gemeente Groningen de inzet van de bestaande aardbevingscoach en opbouwwerker verlengen en daarnaast de inzet uitbreiden met een derde aardbevingscoach. De argumentatie van de gemeente Groningen hiervoor is zesdelig.

Ten eerste nemen de verwijzingen naar de aardbevingscoaches toe en wordt er de komende jaren een piekbelasting (1) verwacht wanneer een grote groep inwoners in een wisselwoning geplaatst wordt terwijl hun huizen versterkt of gesloopt moeten worden. De periode voorafgaand en tijdens zo'n levensgebeurtenis leidt tot een toename van onzekerheid en stress bij veel inwoners. De aardbevingscoaches ondersteunen hierbij individuele gevallen en gezinnen. Daarnaast begeleiden en faciliteren ze ook groepen inwoners en burens, omdat het sociaal een boel teweegbrengt wanneer hele buurten en dorpen op de schop gaan.

Volgvel 2

De tweede ontwikkeling die gesignaleerd wordt, is dat het geografische gebied waar behoefte is aan sociaal-emotionele ondersteuning groeit binnen de gemeente Groningen. Tot nu toe werd met name in de oude gemeente Ten Boer beroep gedaan op de aardbevingscoaches, maar ook in de stedelijke wijken Lewenborg en Beijum gaat worden versterkt. Hierdoor zal het werkveld (2) van de aardbevingscoaches verschuiven en de werklast toenemen.

Het versterkingsgebied is constant in beweging en ontwikkeling. Om goed in beeld te hebben wat er in het gebied aan de hand is en wat inwoners nodig hebben op sociaal-emotioneel vlak, is het aantrekken van een derde aardbevingscoach ook noodzakelijk. Met meer ogen en handen in de dorpen en wijken kan er een betere gebiedsanalyse (3) gedaan worden en kan de gemeente beter reageren op de behoeftes in de praktijk.

Het moet aantrekkelijk blijven om in het aardbevingsgebied te wonen ondanks de uitdagingen die gerelateerd zijn aan de gaswinning. De leefbaarheid voor bijvoorbeeld opgroeiende gezinnen moet behouden en gefaciliteerd worden, zodat men er ook wil blijven wonen en scholen in de toekomst open kunnen blijven. Samen met inwoners moeten programma's en activiteiten opgezet worden naar behoefte ter bevordering van afleiding, ontspanning, ontzorgen en sociale verbondenheid. Hiervoor is extra fysieke aanwezigheid nodig in de dorpen met focus op jeugd en gezin.

Een vierde argument voor een extra aardbevingscoach is, aanvullend op het bestaande jongerenwerk in het aardbevingsgebied, extra in te zetten op de behoeftes van gezinnen, het organiseren van activiteiten en plannen met inwoners tot uitvoering brengen. De inzet van de aardbevingscoach met focus op jeugd en gezin (4) is een impuls om de leefbaarheid in tijdelijke wisselwoningbuurten te behouden waar de energie, betrokkenheid en inzet van inwoners hiervoor logischerwijs opdroogt.

Het vijfde signaal uit de praktijk waarom er opgeschaald moet worden naar drie aardbevingscoaches, is de noodzaak om te investeren in de verbinding tussen het sociale domein en het medische domein (5). Om dit te bewerkstelligen is het nodig om te investeren in de samenwerking met huisartsen en andere eerstelijns verwijzers zoals POH, wijkverpleegkundige, fysiotherapeut en verloskundige. Het doel hierbij is dat het welzijnsaanbod van de aardbevingscoaches een bekende en betrouwbare doorverwijzingsoptie bij huisartsen en andere verwijzers wordt voor patiënten met psychosociale klachten. Op deze manier worden meer inwoners bereikt via andere lijnen die geholpen kunnen zijn bij sociaal-emotionele ondersteuning bij aardbevings(stapelings)problematiek.

Het vergt extra tijdsinvestering van de aardbevingscoaches om zo'n samenwerkingsverband met de huisartsen en andere verwijzers op te bouwen. Voor huisartsen is privacy en terugkoppeling erg belangrijk voor een goede en betrouwbare samenwerking. De aardbevingscoaches ontwikkelen hierbij een preventieve methodiek zoals Welzijn op Recept, gebaseerd op het concept Positieve Gezondheid waarbij veerkracht en omgaan met gebeurtenissen en beperkingen tijdens de aardbevingsproblematiek centraal staan.

Tot slot, neemt de vraag voor intervisie en consultatie met en vanuit de regio (6) toe aan de huidige aardbevingscoaches in de gemeente Groningen. Om regionaal een professionaliseringsslag te maken en door te ontwikkelen, moet er gezamenlijk

Volgvel 3

geïnvesteed worden in kennisuitruil en -verrijking. Op deze manier zal de waarde van de inzet van een samenwerkend netwerk van aardbevingscoaches sterk vermeerderd worden. Deze aanvullende taak van de aardbevingscoaches groeit en vraagt om uitbreiding van fte's.

2. Verliesbegeleiding en versterken van veerkracht

Een deel van de inwoners is mentaal niet veerkrachtig genoeg om in korte tijd zoveel veranderingen in de leef- en sociale omgeving naar aanleiding van de aardbevingsproblematiek en versterkingsopgave te verwerken. Concrete groepen inwoners hebben extra nazorg nodig bij het gevoelsmatige verlies van veiligheid, verlies van de geborgenheid van de oude vertrouwde omgeving, verlies van vertrouwen en verlies van gevoel van zelfbeschikking. De aardbevingscoaches wil verliesbegeleiding bieden voor inwoners die nu het gevoel van controle verloren hebben. Deze aanvullende inzet op nazorg is erop gericht om erger chronisch leed en specialistische tweedelijnszorg te voorkomen.

Hiervoor kunnen bijvoorbeeld themabijeenkomsten georganiseerd worden in het teken van verliesbegeleiding en het omgaan met dit soort situaties. Sommige inwoners hebben behoefte om evenwicht te hervinden in hun nieuwe situatie en de eigen controle te herpakken.

Naast de genoemde themabijeenkomsten willen we inwoners de mogelijkheid geven om onder begeleiding van de aardbevingscoaches te werken aan zelfvertrouwen en zelfbeeld, bijvoorbeeld middels een 'Grip en Glans' traject. Op deze manier wordt een hernieuwd gevoel van sociale betrokkenheid aangeboord, in het gezin en/of in de directe sociale omgeving. Hiermee wordt de veerkracht van inwoners versterkt en krijgen zij grip op hun leven terug. Hiermee willen de aardbevingscoaches ook inwoners bereiken die nu nog niet via de andere lijnen binnenkomen.

Met name ouderen worden bijzonder geraakt als het gaat om omgaan met en acceptatie van veranderingen naar aanleiding van de aardbevingsproblematiek. Specifiek deze doelgroep zou gebaat zijn bij dit soort inzet op verliesbegeleiding en versterken van veerkracht.

3. Uitvoeringsbudget voor maatwerk

Er is een uitvoeringsbudget nodig in het aardbevingsgebied in de gemeente Groningen voor specifieke individuele gevallen. In specifieke gevallen willen de aardbevingscoaches beschikken over een uitvoeringsbudget voor maatwerk om hun sociaal-emotionele ondersteuning van daadkracht te kunnen voorzien. Er zijn altijd gevallen waarbij inwoners (tijdelijk) financieel en/of emotioneel in de knel komen te zitten, omdat zij moeten wachten op beoordelingen in hun aardbevingsdossier door de verschillende instanties. In de tussentijd is er wel sociaal-emotionele en praktisch ondersteuning op maat nodig.

Een voorbeeld waarbij inwoners financieel en vervolgens emotioneel in de knel komen te zitten, is wanneer inwoners niet in staat zijn om de kosten voor fysiotherapie of psychologie naar aanleiding van aardbevingen te kunnen financieren. Vanuit het uitvoeringsbudget kunnen dergelijke kosten, na verantwoorde beschikking van de aardbevingscoaches, snel toegekend worden in schrijnende gevallen. Dit is gericht op preventie, om erger en langer financieel en emotioneel leed te voorkomen. De

Volgvel 4

aardbevingscoaches zien er ook op toe dat dergelijke toekenningen niet leiden tot ongelijkheid tussen buurtgenoten onderling.

Daarnaast is er uitvoeringsbudget nodig om het behoud van de leefbaarheid en het opbouwwerk handen en voeten te geven. Activiteiten en plannen met inwoners moeten georganiseerd en gefaciliteerd worden. Bijvoorbeeld de behoefte voor nieuwe ontmoetingsplekken in wisselwoningbuurten zoals tijdelijke speelplaatsen en moestuinen wordt met zo'n uitvoeringsbudget werkelijkheid. Daarnaast moet er uitvoeringsbudget beschikbaar zijn voor het organiseren van bijvoorbeeld koffietafels en feestelijke buurtbijeenkomsten naar behoefte. Ook inzet en positieve bijdrages van bijvoorbeeld vrijwilligers en mantelzorgers in het aardbevingsgebied kan op deze manier gewaardeerd en gestimuleerd worden met een kleine financiële injectie, omdat de betrokkenheid van inwoners een steeds schaarser goed wordt.

Dit extra uitvoeringsbudget voor maatwerk en behoud van leefbaarheid is een aanvulling op twee andere bestaande investeringsgelden voor het gebied Ten Boer, namelijk het gebiedsbudget (gebiedsteam) en het dorpsvernieuwingsbudget (NPG).

Samengevat gaat de gemeente Groningen in 2022 de sociaal-emotionele ondersteuning aardbevingen als volgt organiseren: inzet van drie aardbevingscoaches (één met focus op individuele ondersteuning, één met focus op opbouwwerk en één met focus op jeugd en gezin), inzet op verliesbegeleiding en versterken van veerkracht en beschikbaarheid van een uitvoeringsbudget voor maatwerk en behoud van leefbaarheid.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.